

I krádež může oběti zničit život

Českou veřejnost často popuzují údajně **příliš nízké tresty za činy, v jejichž důsledku lidé umírají.** Ve vězení si mohou pobýt i kratší dobu než defraudanti, kteří „jen“ někoho okradli. Právníci v pravidelné anketě LN však varují před ukvapenými řešeními.

KRISTIÁN LÉKO

Deset let může podle českého trestního zákoníku strávit ve vězení pestrá sestava kriminálních. Takovýto trest lze dostat za vraždu, ale i za pohlavní zneužití nebo znásilnění s následkem těžké újmy na zdraví. A rovněž za zpronevěru a podvod, přesahuje-li škoda pět milionů korun.

PRÁVNÍ BAROMETR

„Těžká újma způsobená znásilněnou obětí či těžká újma na zdraví pohlavně zneužitého dítěte mají ve světle dnešního trestního zákoníku hodnotu pěti milionů korun. To za normální nepovažují,“ říká jeden z respondentů ankety, které jako vždy ponecháváme v anonymitě. Řada se jich shoduje na tom, že disproporce následků násilných a majetkových trestných činů by si zasloužila legislativní zásah. Velmi se však liší v tom, kterým směrem by měl být.

Za vraždu na doživotí

„Úmyslné trestné činy proti životu je třeba trestat jednak přísněji než dnes, jednak přísněji než jiné delikty,“ zní hlas části právníků. „Přeceňujeme úspěch, tudíž větší peníze, moc a sociální inženýrství, a stále nedoceňujeme lidskou důstojnost a život,“ argumentuje další z nich. „Nelze souhlasit se současným odklonem od retribuční teorie trestu ve jménu falešné humanity, která nadřazuje lidská práva pachatele lidským právům obětí a jejich blízkých,“ dodává jeden z respondentů.

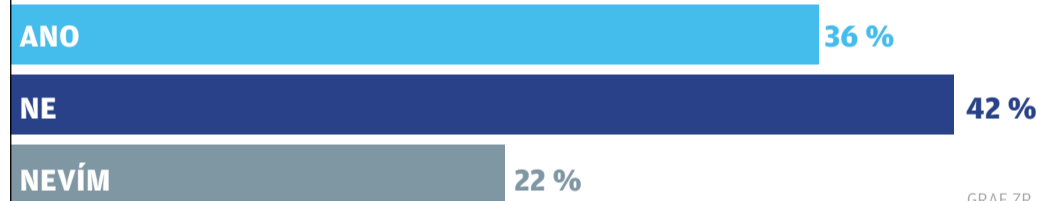
Mezi nimi se ostatně našly i názory na radikální přehodnocení trestní politiky: „Úmyslná a plánovaná vražda by měla automaticky znamenat doživotí. V tomto směru vidím vzor v britském trestním právu. Nepřijde mi ani přiměřené, že několikanásobný vrah, třeba spartakiádní vrah Straka, může být po čase propuštěn.“

ILUSTRACE RICHARD CORTÉS

Měly by se trestné činy proti životu trestat přísněji?

Odpovídalo 90 právníků a právníček.

GRAF ZR

Obecně ale uvedené názory mezi právníky nepřevažují, ti naopak nastavení sankcí za trestné činy proti životu považují za přiměřené: „Výše hrozcících trestů je u vraždy výrazně větší než u všech ostatních trestných činů. Troufnu si odhadnout, že zvýšení sazeb by ničemu nepomohlo. Pokud vraha neodradí hrozba dvaceti let za mřížemi, těžko si lze představit, že hrozba trestu pětadvacetiletého by byla účinnější.“

Našel se i právník, jenž dnešní tresty považuje za příliš vysoké. „U trestu odnětí svobody nad dvacet let už snad nemají roky navíc význam, tedy u pachatelů, kde je

šance na nápravu. Zavírat lidi do vězení na čtyřicet let nepovažuji za smysluplné,“ říká. „U nás panuje mylná představa, že dva nebo tři roky ve vězení jsou selanka. I kratší tresty člověku podstatně změň život,“ dodává.

Důležitým argumentem proti zpřísnění trestní represe je navíc fakt, že dle vědeckých výzkumů a statistik nemá vliv na úroveň kriminality: „U nedbalostních trestných činů z logiky věci plyne, že zvýšení represe nemá opodstatnění, protože pachatel například autonehodu s důsledkem smrti neplánoval, a tudíž o velikosti postihu nepřemýšlel. Úmysl-

né trestné činy proti životu a zdraví jsou často páčány v afektu či v hádce a tam taky pachatel zřejmě neuvažuje o výši postihu. A u plánovaných činů bývá pachatel přesvědčen, že nebude odhalen a potrestán. Čili ani on se neřídí ve svém jednání výší sankce.“

Pytel marihuany

„Prostor ke zvýšení sazeb za trestné činy proti životu není. Podle mě zbytečně drakonicky zavíráme za majetkovou trestnou činnost, daňovou a podobně, kdy bychom měli více ukládat tresty peněžité, případně propadnutí majetku. A méně zavírat, už teď se naše

vězeňská populace opět blíží katastrofě v přeplněných věznicích,“ říká další z respondentů. Nemusí ale jít jen o majetkové a hospodářské trestné činy: „Nedávno jsem se setkal se stejným trestem pro vraha a pro člověka, který vzal pytel marihuany na Slovensko.“

Přísné trestání ekonomických deliktů má i historické konotace: „Před rokem 1989 bylo rozkrádání socialistického vlastnictví chápáno jako hnusný čin proti základům režimu, protože šlo o okrádání pracujících a pozůstatek kapitalistické bezohlednosti. Byl proto trestaný často přísněji než znásilnění, loupeže s těžkými následky, ublížení na zdraví s následkem smrti a další násilné činy.“

Je také otázkou, zda lze rozsáhlé podvody či daňové úniky považovat za méně závažnou trestnou činnost než zmrzačení či jiné poškození či zmaření lidského života. „I majetkový delikt dokáže zničit oběti život. Pokud ji pachatel připraví o celoživotní úspory, pak se taková oběť ocitá na samém dnu, ze kterého se nemusí zvednout. Umím si představit, že takový pachatel bude přísněji potrestán než člověk, který neúmyslně zavíní smrt jiného v důsledku automobilové nehody, k níž dojde za objektivně nepříznivých klimatických podmínek,“ poukazuje jeden z právníků na případ slovenského herce Mariána Labudy.

Chytří kriminálníci

Namísto je také zamyšlení nad společenskými dopady trestné činnosti: „Třeba vražda má devastující dopad na poměrně úzký okruh lidí, vytunelovaný důchodový fond může rozvrátit důvěru v celý systém.“ A na zajímavý aspekt upozorňuje tento právník: „Hospodářské trestné činy páchají často inteligentní lidé a společenská škoda, ať už ve formě daňového úniku, nebo škody na majetku, je obrovská. Nebylo by fér favorizovat inteligentní lidi, kteří se dopouštějí chytrých hospodářských deliktů, před často prostými lidmi, kteří někoho zabijí nebo zraní či se poperou v hospodě.“

Každopádně ale neplatí, že by kriminálníci v Česku unikali přísným trestům. „Naopak. V rámci Evropské unie patříme k nejpřísněji trestajícím zemím. Svědčí o tom i to, že máme daleko více vězňů na počet obyvatel než třeba Slovensko nebo Německo. Jednoznačně varuji před dalším zvyšováním sazeb, ke kterému by mělo být přistupováno jen na podkladě seriózních a nezávislých analýz a nikoli na základě toho, že někdo si něco myslí nebo se mu něco zdá,“ upozorňuje hlas z justice.

Horní komora k nezaplacení

KRISTIÁN LÉKO
redaktor LN

PRÁVNÍ NOTES

Třetina Senátu je opět obměněna. Žádný triumf některé ze stran se ani v nejmenším nekonal, vítězní lidovci nezískali ani třetinu křesel, která byla ve hře. Z voleb plyne, že lidé volí spíše regionální osobnosti než „parašutisty“ vyslané do volebního obvodu ze stranické centrály. Důkazem je filozof Václav Bělohorský, jehož v Praze 6 převálcoval Jiří Růžička, který v této čtvrti vybudoval asi nejlepší gymnázium. A třeba za hnutí ANO neuspěl žádný z klobouku vytažených lékařů ani exministrů spravedlnosti Helena Válková, ale úspěšný jihočeský starosta Jaroslav Větrovský a šéf brněnské hvězdárny Jiří Dušek.

Jinak ale Babišovo hnutí v senátních volbách v podstatě propadlo, což jeho předsedu v rozhovoru pro server Novinky.cz přimělo k tomuto výroku: „Senát je de facto zbytečný, zpomaluje legislativní proces, stojí 600 milionů korun ročně, a navíc ztratil kompetenci volit prezidenta.“ Ach jo. Ano, zpomaluje legislativní proces, on je doslova brzdou ústavního systému. Jenže to není chyba, ale naopak jeho povahový rys. „Jde o šanci na druhé zvažování zákona, v čase posunutou reflexi. Může se objevit chyba, nedomyšlenost, anebo se věci jeví jinak odlišně politické reprezentaci,“ říká Jan Kysela, expert na ústavní právo a dlouholetý úředník Senátu. Jsme tak chudí, abychom si nemohli dovolit dát půlmiliardu ročně na pojistku, která nás ochrání třeba před neuváženými změnami ústavy?

Je škoda, že lidé k senátním volbám nechodí. Můžeme se sice utěšovat tím, že volí jen ti, kteří o to opravdu mají zájem, ale to je pro legitimitu horní komory celkem málo. Nabízí se dvě cesty. Za prvé, posílit kompetence Senátu, třeba o něco zvýšit kvorum pro jeho přehlasování poslanci. Nebo za druhé, změnit formát voleb na jednokolový. Vždyť do prvního kola přišla v Praze zhruba třetina voličů, i když se souběžně nekonal žádný jiný. Účast v senátních volbách byla v metropoli vyšší než v některých regionech do krajských voleb.

inzerce

Weil, Gotshal & Manges s.r.o. advokátní kancelář

Weil

PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU 2015
PRO MEZINÁRODNÍ KANCELÁŘ

PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU 2015 V KATEGORIÍCH:

- Fúze a akvizice
- Řešení sporů a arbitráže

www.weil.com